

महाराष्ट्र लोकसेवा आयोग

समाजकल्याण विभागातील अपंग व सुधार प्रशासन शाखेतील अधिका-यांकरिता विभागीय परीक्षा

मुंबई, मंगळवार, दिनांक २२ जानेवारी २०१९

[वेळ : सकाळी १०-०० ते दुपारी १-००]

(एकूण गुण-१००)

पेपर क्रमांक १

बॉम्बे सिव्हिल सर्व्हिसेस रुल्स, वगिरे

(पुस्तकांसह)

- सूचना.—(१) उत्तरपुस्तिकेच्या आतील भागात कोठेही उमेदवाराने बैठक क्रमांक, स्वतःचे किंवा इतरांचे नाव, पत्ता किंवा आपली ओळख देणारे चिन्ह नमूद करू नये अन्यथा तो शिक्षेस पात्र ठरेल.
- (२) उमेदवाराने प्रत्येक प्रश्नातील उपप्रश्नांची उत्तरे एकत्र सोडवावयाची आहेत. प्रश्नातील एक उपप्रश्न एकीकडे व दुसरा दुसरीकडे (काही पृष्ठे सोडून वा अन्य प्रश्न सोडवून तदनंतर) सोडविल्यास दुसरा दुर्लक्षित केला जाईल.
- (३) प्रश्नांची उत्तरे मराठी वा इंग्रजी एकाच भाषेत लिहावयाची आहेत.
- (४) कोणतेही पाच प्रश्न सोडवा.
- (५) प्रत्येक प्रश्नाचे गुण समासामध्ये दर्शविलेले आहेत.
- (६) पुस्तकातील उतारे जसेच्या तसे उतरवू नयेत.
- (७) उत्तराच्या पुष्टचर्च प्राधिकार लिहा.

	गुण
१. टिपा लिहा (कोणत्याही चार) :—	२०
(अ) परिवीक्षाधीन कालावधी	
(ब) स्वीयेत्तर सेवा	
(क) वैद्यकीय प्रमाणपत्र	
(ड) प्रवास भत्ता	
(इ) धारणाधिकार.	
२. पदग्रहण अवधी म्हणजे काय? पदग्रहण अवधी केव्हा अनुज्ञेय असतो? पदग्रहण अवधीत मिळणारे वेतन व भत्ते याबाबत लिहा.	२०
३. गैर वर्तणूक करणा-या शासकीय कर्मचा-यास सीम्य व कडक शिक्षा नियमासह स्पष्ट करा.	२०
४. निर्वाह भत्ता म्हणजे काय? निर्वाह भत्त्याच्या रकमेतून कोणकोणत्या अनिवार्य व ऐच्छिक वजावटी करता येऊ शकतात?	२०
५. सर्वसाधारणपणे शासकीय कर्मचा-याला कोणत्या प्रकारच्या रजा अनुज्ञेय आहेत? प्रत्येकाची संक्षिप्त माहिती द्या.	२०
६. शासकीय कर्मचारी व त्याच्या कुटुंबियांना मंजूर केल्या जाणा-या निवृत्ती वेतनाच्या विविध प्रकारांचे थोडक्यात वर्णन करा.	२०

MAHARASHTRA PUBLIC SERVICE COMMISSION

**DEPARTMENTAL EXAMINATION FOR CORRECTIONAL ADMINISTRATION
AND PHYSICALLY HANDICAPPED WING OFFICERS OF SOCIAL WELFARE
DEPARTMENT**

MUMBAI, TUESDAY, 22ND JANUARY, 2019

[TIME—10-00 A.M. TO 1-00 P.M.]

(FULL MARKS—100)

PAPER I

BOMBAY CIVIL SERVICES RULES, ETC.

(*With Books*)

- N.B.*—(1) Candidate should not write roll number, any name (including his/her own), signature, address or any indication of his/her identity anywhere inside the answer book otherwise he/she will be penalised.
- (2) Candidates are expected to answer all the sub-questions of a question together, if sub-question of a question is attempted elsewhere (after leaving a few pages or after attempting another question) the later sub-question shall be overlooked.
- (3) Answers are to be written in one language only, either in *Marathi* or in *English*.
- (4) Solve any *five* questions.
- (5) Marks for each question are indicated in the margin.
- (6) Indiscriminate copying from the book should be avoided.
- (7) Quote authority in support of your answer.

	Marks
1. Write short notes (any <i>four</i>) :—	20
(a) Probation period	
(b) Foreign service	
(c) Medical certificate	
(d) Travelling allowances	
(e) Lien.	
2. Define joining time ? when joining time is admissible ? Write about pay and allowance which are admissible in joining time.	20
3. What are the major and minor penalties that can be imposed upon the Government Servant for misconduct in service ?	20
4. What is subsistence allowance ? Which compulsory and voluntary deduction can be made from subsistence allowance ?	20
5. What are the different types of leaves admissible to Government Servant ? Describe each in brief.	20
6. Describe in short the various types of pensions sanctioned to Government Servant and his/her family members.	20

महाराष्ट्र लोकसेवा आयोग

समाजकल्याण विभागातील अपंग व सुधार प्रशासन शाखेतील अधिकाऱ्यांकरिता विभागीय परीक्षा

मुंबई, मंगळवार, दिनांक २२ जानेवारी २०१९

[वेळ : दुपारी २-३० ते सायंकाळी ५-३०]

(एकूण गुण-१००)

पेपर क्रमांक २

बॉम्बे फायनान्शियल रुल्स, वगैरे

(पुस्तकांसह)

सूचना.—(१) कोणतेही पाच प्रश्न सोडवा.

(२) प्रत्येक प्रश्नाचे गुण समासामध्ये दर्शविलेले आहेत.

(३) उत्तराचा पुष्टार्थ प्राधिकार लिहिणे आवश्यक.

	गुण
१. टिपा लिहा (कोणत्याही पाच) :—	२०
(अ) आकस्मिक खर्चाचे प्रकार	
(ब) समयबाह्य प्रदानाची कार्यपद्धती	
(क) असंवितरित प्रदानाची देखरेख	
(ड) वार्षिक वित्तविषयक विवरणपत्र	
(इ) एकत्रित निधी	
(फ) भारित खर्च व दत्तमत खर्च.	
२. शासकीय इमारती व जमिनीवरील भाडेवसुलीची कार्यपद्धती स्पष्ट करा.	२०
किंवा	
व्याजी अग्रिमाचे प्रकार स्पष्ट करा.	
३. (अ) वित्तीय औचित्यांची सूत्रे स्पष्ट करा.	०५
(ब) अर्थसंकल्पिय निवेदन म्हणजे काय ते स्पष्ट करा.	०५
(क) आकस्मिक खर्च करताना आहरण व संवितरण अधिकाऱ्याने कोणत्या बाबी तपासणे आवश्यक आहे ?	०५
(ड) व्यय अग्रक्रम समिती कोणत्या मार्गदर्शक तत्त्वानुसार काम पाहते.	०५
४. (अ) स्वेच्छा अनुदानातून खर्च करताना अनुसरावयाची सर्वसाधारण तत्त्वे स्पष्ट करा.	१०
(ब) खर्च करण्याचा प्राधिकार म्हणजे काय ? सार्वजनिक खर्च करण्यापूर्वी कोणत्या अटीची पूर्तता होणे आवश्यक आहे ?	१०
५. (अ) विनियोजन विधेयक म्हणजे काय ?	१०
(ब) कार्यक्रम अंदाजपत्रक म्हणजे काय ?	१०
६. (अ) लोकलेखा समितीची रचना व कार्य स्पष्ट करा.	१०
(ब) ठरावी आकस्मिक खर्च आणि बिनठरावी आकस्मिक खर्च स्पष्ट करा.	१०

MAHARASHTRA PUBLIC SERVICE COMMISSION

**DEPARTMENTAL EXAMINATION FOR CORRECTIONAL ADMINISTRATION
AND PHYSICALLY HANDICAPPED WING OFFICERS OF SOCIAL
WELFARE DEPARTMENT**

MUMBAI, TUESDAY, 22ND JANUARY 2019

[TIME—2-30 P.M. TO 5-30 P.M.]

(FULL MARKS—100)

**PAPER II
BOMBAY FINANCIAL RULES, ETC.**

(With Books)

- N.B.*— (1) Solve any *five* questions.
(2) The Marks for each questions are indicated in the margin.
(3) An authority in support of answer be quoted.

	Marks
1. Write short notes (any <i>five</i>) :—	20
(a) Types of Contingent Expenditure	
(b) Treatment of claims barred by time	
(c) Custody of undisbursed pay	
(d) Annual Financial Statement	
(e) Consolidated Fund	
(f) Charged Expenditure and Voted Expenditure.	
2. Enumerate the procedure of recoveries of rents on Government Buildings and Lands.	20
OR	
Explain types of Advances bearing interest.	
3. (a) Explain cannons of financial propriety.	05
(b) Explain Budget Memorandum.	05
(c) What are the responsibilities of Drawing and Disbursing Officer while incurring Contingent Expenditure ?	05
(d) Explain the principles by which Expenditure Priority Committee is guided.	05
4. (a) Explain the principles to be followed before incurring discretionary grants.	10
(b) What is authorization of the expenditure and what conditions should be followed before public money is spent ?	10
5. (a) Explain Appropriation Bill.	10
(b) What is Performance Budget ?	10
6. (a) Explain the Structure and Duties of Public Account Committee.	10
(b) Explain Contract Contingent Expenditure and Non Contract Contingent Expenditure.	10
-

महाराष्ट्र लोकसेवा आयोग

समाजकल्याण विभागातील अपंग व सुधार प्रशासन शाखेतील अधिका-यांकरिता विभागीय परीक्षा

मुंबई, बुधवार, दिनांक २३ जानेवारी २०१९

[वेळ : सकाळी १०-०० ते दुपारी १-००]

(एकूण गुण-१००)

पेपर क्रमांक ३

बॉम्बे बोरस्टल स्कूल ॲक्ट, वगैरे

(पुस्तकांसह)

- सूचना.—(१) उत्तरपत्रिकेच्या आतील भागात कोठेही उमेदवाराने बैठक क्रमांक, स्वतःचे किंवा इतरांचे नाव, पत्ता किंवा आपली ओळख देणारे चिन्ह नमूद करू नये अन्यथा तो शिक्षेस पात्र ठरेल.
- (२) उमेदवाराने प्रत्येक प्रश्नातील उपप्रश्नांची उत्तरे एकत्र सोडवावयाची आहेत. प्रश्नातील एक उपप्रश्न एकीकडे व दुसरा दुसरीकडे (काही पृष्ठे सोडून वा अन्य प्रश्न सोडवून तदनंतर) सोडविल्यास दुसरा दुर्लक्षित केला जाईल.
- (३) प्रश्नांची उत्तरे मराठी वा इंग्रजी यापैकी एकाच भाषेत लिहावयाची आहेत.
- (४) कोणतेही पाच प्रश्न सोडवा.

	गुण
१. 'बोरस्टल स्कूल' ची व्याख्या सांगा ? बॉम्बे बोरस्टल स्कूल अधिनियम, १९२९ च्या अंतर्गत गुन्हेगारांना परवान्यावर सोडण्याचे आणि परवाना निलंबित / रद्द करण्याच्या अधिकाराबाबतच्या तरतुदीविषयी चर्चा करा.	२०
२. मुंबई सराईत गुन्हेगार अधिनियम, १९५९ (Bombay Habitual Offenders Act, 1959) अंतर्गत सुधारात्मक वसतिगृहे स्थापन करण्याबाबत तसेच सराईत गुन्हेगारांना सुधारात्मक प्रशिक्षण देण्याकरिता निर्देश देण्याबाबतच्या तरतुदी विशद करा.	२०
३. स्त्रिया व बालकांच्या संस्था (अनुज्ञप्ति) अधिनियम, १९५६ च्या अंतर्गत अनुज्ञप्तिकरिता अर्ज करण्यास कोण पात्र असते ? सदरहू अनुज्ञप्ति रद्द करण्याकरिता कोणती पद्धती अवलंबिली जाते, हे स्पष्ट करा.	२०
४. मुंबई बाल अधिनियम, १९४८ अंतर्गत बालकांच्या संदर्भात विशेष अपराधांविषयी चर्चा करा.	२०
५. टिपा लिहा (कोणत्याही चार) :—	२०
(अ) महाराष्ट्र परिवीक्षा अपराधी अधिनियम, १९५८ अंतर्गत परिवीक्षा अधिकारी यांची कर्तव्ये.	
(ब) महाराष्ट्र भिक्षा प्रतिबंध नियम, १९६४ अंतर्गत भेट समित्यांची कर्तव्ये.	
(क) देवदासी, देवदासी प्रथा, देवदासीचा विवाह.	
(ड) मुंबई बाल (सुधारगृहे व्यवस्थापन) नियम, १९५५ अंतर्गत व्यवस्थापन समितीची कार्ये.	
(इ) सुरक्षा घरे.	
(फ) सराईत गुन्हेगार.	
६. भिक्षा मागणे म्हणजे काय? मुंबई भिक्षा प्रतिबंध अधिनियम, १९५९ अंतर्गत भिक्षा मागताना सापडलेल्या व्यक्तींच्या संदर्भात तसेच त्यांच्या स्थानबद्धतेसंदर्भात असलेल्या तरतुदींविषयी चर्चा करा.	२०

७. (अ) अस्पृश्यता (गुन्हे) अधिनियम, १९५५ नुसार सामाजिक अक्षमता लादणेबाबत विहित केलेल्या शिक्षेची माहिती द्या.
- (ब) अस्पृश्यता (गुन्हे) अधिनियम, १९५५ अंतर्गत कंपन्यांद्वारे होणा-या गुन्ह्यांच्या संदर्भातील तरतूद स्पष्ट करा.

MAHARASHTRA PUBLIC SERVICE COMMISSION

**DEPARTMENTAL EXAMINATION FOR CORRECTIONAL ADMINISTRATION
AND PHYSICALLY HANDICAPPED WING OFFICERS OF
SOCIAL WELFARE DEPARTMENT**

MUMBAI, WEDNESDAY, 23RD JANUARY 2019

[TIME—10-00 A.M. TO 1-00 P.M.]

(FULL MARKS—100)

PAPER III

BOMBAY BORSTAL SCHOOL ACT, ETC.

(With Books)

- N.B.*—(1) Candidate should not write roll number, any name (including his/her own), signature, address or any indication of his/her identity anywhere inside the answer book otherwise he/she will be penalised.
- (2) Candidates are expected to answer all the sub-questions of a question together, if sub-question of a question is attempted elsewhere (after leaving a few pages or after attempting another question) the later sub-question shall be overlooked.
- (3) Answers are to be written in one language only, either in *Marathi* or in *English*.
- (4) Answer any *five* questions.

	Marks
1. Define 'Borstal Schools'. Discuss the provisions regarding power to release the offender on License and suspension or revocation of license under Bombay Borstal Schools Act, 1929.	20
2. Explain the provisions regarding establishment of corrective settlements and power to direct habitual offenders to receive corrective training under the Bombay Habitual Offenders Act, 1959.	20
3. Who is eligible to make application for license under the Women's and Children's Institutions (Licensing) Act, 1956 ? State the procedure for revocation of License under the Women's and Children's Institutions (Licensing) Act, 1956.	20
4. Discuss the Special Offences in respect of Children under the Bombay Children Act, 1948.	20
5. Write short notes (any <i>four</i>) :—	20
(a) Duties of Probation Officers under the Probation of Offenders Act, 1958.	
(b) Duties of Visiting Committee under the Maharashtra Prevention of Begging Rules, 1964.	
(c) Devadasi, Practice of Devadasi, Marriage of Devadasi.	
(d) Functions of Managing Committee under Bombay Children (Management of Remand Homes) Rules, 1955.	
(e) Protective Homes.	
(f) Habitual Offender.	

[Turn Over

6. What is begging ? Discuss the provision regarding the person found begging and their detention under the Bombay Prevention of Begging Act, 1959. 20
7. (a) Explain the punishment for enforcing social disabilities under the Untouchability (Offences) Act, 1955. 20
- (b) Explain the provision regarding offences by Companies under the Untouchability (Offences) Act, 1955.
-

महाराष्ट्र लोकसेवा आयोग

समाजकल्याण विभागातील अपंग व सुधार प्रशासन शाखेतील अधिका-यांकरिता
विभागीय परीक्षा

मुंबई, बुधवार, दिनांक २३ जानेवारी २०१९

[वेळ : दुपारी २-३० ते सायं. ५-३०]

(एकूण गुण-१००)

पेपर क्रमांक ४

रिपोर्ट ऑफ दी अॅडव्हायझरी कमिटी ऑन आफ्टर केअर प्रोग्राम

(पुस्तकांशिवाय)

सूचना.—(१) कोणतेही पाच प्रश्न सोडवा.

(२) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

(३) उत्तरपत्रिकेच्या आतील भागात कोठेही उमेदवाराने बैठक क्रमांक, स्वतःचे किंवा इतरांचे नाव, पत्ता किंवा आपली ओळख देणारे चिन्ह नमूद करू नये अन्यथा तो शिक्षेस पात्र ठरेल.

(४) उमेदवाराने प्रत्येक प्रश्नातील उपप्रश्नांची उत्तरे एकत्र सोडवावयाची आहेत. प्रश्नातील एक उपप्रश्न एकीकडे व दुसरा दुसरीकडे (काही पृष्ठे सोडून वा अन्य प्रश्न सोडवून तदनंतर) सोडविल्यास दुसरा दुर्लक्षित केला जाईल.

(५) प्रश्नांची उत्तरे मराठी वा इंग्रजी यापैकी एकाच भाषेत लिहावयाची आहेत.

	गुण
१. खालील विषयावर संक्षिप्त टिपा लिहा :—	२०
(अ) राज्य बाल हक्क संरक्षण आयोग	
(ब) मनोधैर्य योजना	
(क) अनैतिक व्यापार (प्रतिबंध) अधिनियम, १९५६	
(ड) कुपोषणाची कारणे व उपाययोजना.	
२. केंद्र पुरस्कृत एकात्मिक बाल विकास सेवा योजना यावर सविस्तर टिप्पणी, लाभार्थी गट, पुरविण्यात येणा-या सेवा, सेवा पुरविण्याच्या माध्यमाबाबतची सविस्तर माहिती लिहा.	२०
३. कामाच्या ठिकाणी महिलांचा लैंगिक छळ (प्रतिबंध, मनाई व निवारण) अधिनियम, २०१३ तरतुदी, यंत्रणा व अंमलबजावणी याबाबत सविस्तर टिपण लिहा.	२०
४. बाल न्याय (मुलांची काळजी व संरक्षण) अधिनियम, २०१५ मध्ये विधीसंघर्षग्रस्त बालकांकरिता करण्यात आलेल्या तरतुदींची सविस्तर माहिती द्या.	२०
५. अपराधी परिचीक्षा अधिनियम, १९५८ व संबंधित महाराष्ट्र नियम, १९६६ मधील महत्त्वपूर्ण तरतुदींसह, परिचीक्षा अधिकारी व न्यायालयीन यंत्रणेची भूमिका स्पष्ट करा.	२०
६. एकात्मिक बाल संरक्षण योजनेबाबत सविस्तर टिप्पणी, त्याअनुषंगाने महाराष्ट्रात राबविण्यात येणा-या कार्यक्रमाबाबत माहिती.	२०
७. खालील सामाजिक समस्यांबाबत राज्य शासनाने उभारलेल्या प्रशासन यंत्रणेविषयी सविस्तर लिहा :—	२०
(अ) कौटुंबिक हिंसाचार	
(ब) भिक्षा मागणे.	

८. (अ) खालील योजनांचे वर्णन करा.

८

- (१) बालगृह
- (२) बाल संगोपन योजना
- (३) महिला समुपदेशन केंद्र
- (४) अनुरक्षण गृहे.

(ब) संक्षिप्त टिपा लिहा.

१२

- (१) बाल न्याय अधिनियम, २०१५ अंतर्गत परिवीक्षा अधिकाऱ्याची कर्तव्ये
- (२) हुंडा प्रतिबंध अधिनियम, १९६१
- (३) महाराष्ट्र राज्य महिला आयोग.

MAHARASHTRA PUBLIC SERVICE COMMISSION

**DEPARTMENTAL EXAMINATION FOR CORRECTIONAL ADMINISTRATION
AND PHYSICALLY HANDICAPPED WING OFFICERS OF
SOCIAL WELFARE DEPARTMENT**

MUMBAI, WEDNESDAY, 23RD JANUARY 2019

[TIME—2-30 P.M. TO 5-30 P.M.]

(FULL MARKS—100)

PAPER IV

**REPORT OF THE ADVISORY COMMITTEE ON
AFTER CARE PROGRAMME**

(Without Books)

N.B.— (1) Answer any *five* questions.

(2) All questions carry *equal* marks.

(3) Candidate should not write roll number, any name (including his/her own), signature, address or any indication of his/her identity anywhere inside the answer book otherwise he/she will be penalised.

(4) Candidates are expected to answer all the sub-questions of a question together, if sub-question of a question is attempted elsewhere (after leaving a few pages or after attempting another question) the later sub-question shall be overlooked.

(5) Answers are to be written in one language only either in *Marathi* or in *English*.

	Marks
1. Write short notes :—	10
(a) State Commission for Protection of Child Rights.	
(b) Manodhairya Yojana	
(c) The Immoral Traffic (Prevention) Act, 1956.	
(d) Causes of Malnutrition and Remedies.	
2. Detail note on central sponsored Integrated Child Development Services Scheme. Describe in detail the beneficiary group, Services provided and the details of means of services being provided.	20
3. Write a detail Note on The Sexual Harassment of Women at Workplace (Prevention, Prohibition and Redressal) Act, 2013—Provisions, Machinery and Implementation.	20
4. Briefly Explain about detail provisions of the Juvenile Justice (Care and Protection of Child) Act, 2015 regarding the juveniles in conflict with law.	20
5. Elaborate the role of Probationary Officer and Judiciary with important provisions in the Probation Offenders Act, 1958 and related Maharashtra Rules, 1966.	20

[Turn Over

6. Briefly explain about Integrated Child Protection Scheme (ICPS) and explain about programme running in Maharashtra for implementation of the scheme. 20
7. Elaborate about Administrative machinery established by State Government for the following Social problems— 20
- (a) Domestic Violence.
- (b) Begging.
8. (a) Explain the following Schemes — 08
- (i) Children's Home.
- (ii) Foster Care Scheme.
- (iii) Womens Counselling Centre.
- (iv) After Care Home.
- (b) Write brief note on— 12
- (i) Duties of Probation Officer under Juvenile Justice Act, 2015.
- (ii) The Dowry Prohibition Act, 1961.
- (iii) Maharashtra State Commission for Women.
-